

Sygnatura akt VI Ka 1169/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **11 lutego 2014** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Piotr Mika (spr.)

Sędziowie SSO Andrzej Ziębiński

SSO Grażyna Tokarczyk

Protokolant Sylwia Sitarz

przy udziale Andrzeja Zięby

Prokuratora Prokuratury Okręgowej

po rozpoznaniu w dniu 11 lutego 2014 r.

sprawy **1. I. P. (1)** ur. (...) w K.

córki Z. i M.

oskarżonej z art. 286§1 kk

2. T. K. ur. (...) w R.

córki F. i R.

oskarżonej z art. 286§1 kk

na skutek apelacji wniesionych przez oskarżone

od wyroku Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej

z dnia 4 lipca 2013 r. sygnatura akt II K 624/11

na mocy art. 437 kpk, art. 438 kpk

uchyla zaskarżony wyrok w stosunku do oskarżonych I. P. (1) oraz T. K. i sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi Rejonowemu w Rudzie Śląskiej do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt VI Ka 1169/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 4 lipca 2013 roku w sprawie o sygnaturze akt II K 624/11 Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej:

1. uznał oskarżoną I. P. (1) za winną tego, że w dniu 15 października 2009 roku w R. działając wspólnie i w porozumieniu z C. Ś. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez C. Ś., wprowadziła (...) S.A. w błąd co do tożsamości rzeczywistego pożyczkobiorcy pożyczki o nr (...) i doprowadziła (...) S.A. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem

o wartości 7000 zł, tj. przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. i za to na mocy art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 33 § 2 k.k. skazał je na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze 40 stawek dziennych przyjmując, iż jedna stawka dzienna jest równoważna kwocie 10 złotych;

2. na mocy art. 69 § 1 i § 2 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. warunkowo zawiesił oskarżonej I. P. (1) wykonanie orzeczonych kar pozbawienia wolności na okres próby wynoszący 3 lata;

3. uznał oskarżoną C. Ś. za winną tego, że działając w podobny sposób w krótkich odstępach czasu dopuściła się stanowiących ciąg przestępstw w ten sposób, że :

- w dniu 15 października 2009 roku w R. działając wspólnie i w porozumieniu z I. P. (1) w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wprowadziła (...) S.A. w błąd co do tożsamości rzeczywistego pożyczkobiorcy pożyczki o nr (...) i doprowadziła (...) S.A. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem o wartości 7000 zł, tj. przestępstwa z art. 286 § 1 k.k.,

- w dniu 30 grudnia 2009 roku w R. działając wspólnie i w porozumieniu z T. K., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wprowadziła (...) S.A. w błąd co do tożsamości rzeczywistego pożyczkobiorcy pożyczki o nr (...) i doprowadziła (...) S.A. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem o wartości 4000 zł tj przestępstwa z art. 286 § 1 k.k.,

i za to na mocy art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. i art. 33 § 2 k.k. skazał ją na karę 1 roku pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze 70 stawek dziennych przyjmując, iż jedna stawka dzienna jest równoważna kwocie 10 (złotych);

4. uznał oskarżoną T. K. za winną tego, że w dniu 30 grudnia 2009 roku w R. działając wspólnie i w porozumieniu z C. Ś., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez C. Ś., wprowadziła (...) S.A. w błąd co do tożsamości rzeczywistego pożyczkobiorcy pożyczki o nr (...) i doprowadziła (...) S.A. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem o wartości 4000 zł i za to na mocy art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 33 § 2 k.k. skazał ją na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze 40 stawek dziennych przyjmując, iż jedna stawka dzienna jest równoważna kwocie 10 złotych;

5. uznał oskarżoną T. K. i C. Ś. za winne tego, że w dniu 15 kwietnia 2010 roku w R. działając wspólnie i w porozumieniu, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez C. Ś., używając jako autentyczny dokument umowy pożyczki nr (...), na którym C. Ś. złożyła sfalszowany podpis za uprawnionego przedstawiciela (...) S.A., wprowadziły w błąd co do tożsamości rzeczywistego pożyczkobiorcy pożyczki o nr (...) czym doprowadziły (...) S.A. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem o wartości 3800 zł, to jest przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. przy zast art. 11 § 2 k.k. i za to na mocy art. 286 § 1 k.k. przy zast. art. 11 § 3 k.k. i art. 33 §2 k.k. skazał:

a) T. K. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze 30 stawek dziennych przyjmując, iż jedna stawka dzienna jest równoważna kwocie 10 złotych;

b) C. Ś. na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze 60 stawek dziennych przyjmując, iż jedna stawka dzienna jest równoważna kwocie 10 złotych;

6. na mocy art. 85 k.k. i art. 86 § 1 i §2 k.k. połączył orzeczone wobec oskarżonej T. K. jednostkowe kary pozbawienia wolności i jednostkowe kary grzywny orzeczone w pkt 4 i 5a i wymierzył jedną karę łączną 10 miesięcy pozbawienia wolności i jedną karę łączną grzywny w wymiarze 50 stawek dziennych przyjmując, iż jedna stawka dzienna równoważna jest kwocie 10 złotych;

7. Na mocy art. 91 § 2 k.k. połączył orzeczone wobec oskarżonej C. Ś. jednostkowe kary pozbawienia wolności i jednostkowe kary grzywny orzeczone w pkt 3 i 5 b i wymierzył jedną karę łączną 1 roku pozbawienia wolności i

6 miesięcy i jedną karę łączną grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych przyjmując, iż jedna stawka dzienna równoważna jest kwocie 10 złotych;

8. na mocy art. 69 § 1 i § 2 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. warunkowo zawiesił oskarżonym C. Ś. i T. K. wykonanie orzeczonych kar łącznych pozbawienia wolności na okres próby wynoszący po 3 lata;

9. na mocy art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonych:

a) C. Ś. i I. P. (1) obowiązek naprawienia szkody w całości poprzez zapłatę solidarnie kwoty 1.802,60 zł na rzecz pokrzywdzonego (...) S.A. w W.,

b) C. Ś. i T. K. obowiązek naprawienia szkody w całości poprzez zapłatę solidarnie kwoty 2094 złote na rzecz pokrzywdzonego (...) S.A. w W.;

10 . na mocy art. 44 § 2 k.k. orzekł przepadek umowy pożyczki o nr (...) znajdującej się na karcie 158 akt;

11. na mocy art. 230 § 2 k.k. zwrócił:

a) pokrzywdzonemu (...) S.A. w W. dowód rzeczowy w postaci umowy pożyczki nr (...) znajdujących się w aktach sprawy na karcie 163-164 i 166a-166b akt oraz umowy przedstawicielstwa 165-166 oraz przesłanych formularzy i umów z podpisami Ł. Ś. znajdujących się na karcie 160;

b) Urzędowi Miasta Ś. dokumenty w postaci wniosku o dowód osobisty podpisane przez Ł. Ś. i C. Ś. znajdujące się na karcie 161 i 162 akt;

12. na podstawie art. 627 k.p.k. i art. 2 ust. 1 pkt 2 i art. 3 ust. 1 ustawy z 23.06.1973 r. o opłatach w sprawach karnych zasądził od oskarżonej I. P. (1) na rzecz Skarbu Państwa kwotę 200 złotych tytułem opłaty i kwotę 63,33 zł tytułem wydatków;

13. na podstawie art. 627 k.p.k. i art. 2 ust. 1 pkt 3 i art. 3 ust. 1 ustawy z 23.06.1973 r. o opłatach w sprawach karnych zasądza od oskarżonej T. K. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 280 złotych tytułem opłaty i kwotę 749,33 zł tytułem wydatków;

13. na podstawie art. 627 k.p.k. i art. 2 ust. 1 pkt 4 i art. 3 ust. 1 ustawy z 23.06.1973 r. o opłatach w sprawach karnych zasądza od oskarżonej C. Ś. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 500 złotych tytułem opłaty i kwotę 749,33 zł tytułem wydatków.

Apelacje od wyroku, zaskarżając go w całości wywiodły oskarżone I. P. (1) i T. K..

Oskarżona T. K. zarzuciła orzeczeniu obrazę przepisów prawa karnego materialnego, a mianowicie przepisu art. 286 § 1 k.k. przez przyjęcie, iż oskarżona działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej wprowadziła pokrzywdzonego w błąd co do rzeczywistego biorey pożyczki, czym działała na szkodę (...) S.A. i doprowadziła do niekorzystnego rozporządzenia swoim mieniem na kwotę 7 000 złotych oraz art. 270 § 1 k.k. przy założeniu posłużenia się przez oskarżoną podrobionym dokumentem.

Stawiając taki zarzut, oskarżona T. K. wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz o uniewinnienie jej od stawianych zarzutów.

Oskarżona I. P. (1) w swojej apelacji wskazała, że umowy pożyczki zostały przez nią zawarte za namową C. Ś., której ufała, a raty pożyczki przestały być spłacane przez C. Ś. dopiero po tym jak została ona zwolniona z firmy (...). Powołała się również na swoją trudną sytuację materialną i wniosła o uniewinnienie jej od stawianych zarzutów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacje obu oskarżonych uznać należało za zasadne.

Swój pogląd, iż obie apelujące oskarżone przypisanymi im czynami doprowadziły pokrzywdzonego (...) S.A. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem Sąd Rejonowy uzasadnił, wskazując w szczególności na to, że I. P. (1) zawierając na własne dane osobowe umowy pożyczki nie miała zamiaru jej spłacić, gdyż w jej świadomości pożyczka była dla kogo innego a w jej zainteresowaniu były tylko korzyści dla zawierającej umowę. Podobnie uznał w przypadku zawartych dwóch umów przez T. K., dochodząc do wniosku, że zawierając na własne dane osobowe umowy pożyczki nie miała ona zamiaru ich spłacić, gdyż w jej świadomości pożyczka była dla kogo innego. Sąd I instancji odwołał się przy tym do okoliczności, iż oskarżona C. Ś. była w takiej sytuacji finansowej, iż zaciągając coraz to nowe zobowiązania finansowe, i tak dochodząc do umowy zawartej za jej namową przez I. P. (1) i T. K. z przeznaczeniem dla niej również nie miała zamiaru jej spłacić, tym bardziej, że miała już inne zobowiązania finansowe, które przekraczały jej możliwości finansowe, na co wskazuje chociażby brak możliwości spłaty kredytu w D. Banku który zawarty był wcześniej. Zdaniem Sądu Rejonowego o wspólnym i opartym na porozumieniu zachowaniu oskarżonych świadczyć ma przede wszystkim fakt, iż przed zawarciem umowy wszystkie oskarżone umówiły się, kto będzie i na jakich zasadach zawrze w swoim imieniu umowę pożyczki, kto w imieniu firmy (...) i kto będzie beneficjentem pieniędzy z zawartej umowy.

Sąd Rejonowy swoją ocenę prawną zachowania apelujących oskarżonych opiera na potocznym i trudno dającym się zaakceptować z prawnej perspektywy pojęciu „rzeczywistego” i „formalnego” pożyczkobiorcy. Nie można przecież uznać zawartych przez I. P. (1) oraz T. K. umów pożyczki za umowy, które nie rodziły stosunku prawnego pomiędzy nimi a pokrzywdzonym (...) S.A. Zawarcie umowy pożyczki z zamiarem, iż raty pożyczki będzie spłacała osoba inna niż pożyczkobiorca nie jest czynnością, która sama w sobie, niejako automatycznie, prowadzi do oceny pozycji pożyczkodawcy jako niekorzystnej. Dla ustalenia, czy rzeczywiście zachowania obu oskarżonych miały doprowadzić do niekorzystnego rozporządzenia mieniem niezbędna jest z jednej strony rzeczowa analiza dotycząca strony podmiotowej działań obu oskarżonych, jak również ocena sytuacji materialnej I. P. (1) i T. K. pod kątem kwestii, czy były one w stanie podobać obowiązkowi spłaty rat pożyczek. Oceniając materiał dowodowy Sąd I instancji doszedł do wniosku, że obie apelujące oskarżone nie poczuwały się do obowiązku spłaty rat pożyczki. To, że obie apelujące oskarżone postrzegały C. Ś. jako osobę, która zobowiązana była do spłaty rat pożyczek dziwić nie może, skoro obowiązek taki wynikał z uzgodnień, które obie oskarżone poczyniły z C. Ś.. Wątpliwości budzi jednak kwestia, czy rzeczywiście obie oskarżone nie miały zamiaru spłaty rat pożyczek w sytuacji zaprzestania ich spłaty przez C. Ś.. Źródłem wątpliwości Sądu Odwoławczego w tej materii jest w szczególności fakt, że wbrew wnioskowi sądu meriti dotyczącym braku zamiaru spłaty rat pożyczek podjęły się one częściowej spłaty pożyczek po tym, jak dowiedziały się, od przedstawiciela pokrzywdzonego, że raty pożyczek w istocie nie były spłacane przez C. Ś.. Faktem jest, że obie oskarżone nie spłaciły całości należności wobec pokrzywdzonego. Jednakże aby uznać tę okoliczność za świadcząca o wcześniejszym zamiarze doprowadzenia pokrzywdzonego do niekorzystnego rozporządzenia mieniem należałoby wcześniej ustalić warunki, na jakich obie oskarżone miały spłacać zaległości z tytułu umów pożyczek. Wątpliwości Sądu Odwoławczego budzi w tym zakresie w szczególności kwestia, czy oskarżone I. P. (2) i T. K. zostały wezwane jedynie do spłaty zaległych rat i kontynuowania spłaty na bieżąco wymagalnych rat pożyczki czy też wezwano je do jednorazowej spłaty wszystkich należności z tytułu umów pożyczki. W przypadku ewentualnego wypowiedzenia umów i wezwania do spłaty całości należności wątpliwości może budzić nawet kwestia pozostawiania przez obie oskarżone w zwłoce z zapłatą zaległych rat, skoro zawarte przez oskarżone umowy pożyczek zawierały opcje obsługi w domu, które to opcje wiązały

się z odbiorczych charakterem długu oskarżonych. Tak więc to na pokrzywdzonym, a ściślej mówiąc na osobie, która go reprezentowała ciążył obowiązek odbioru rat pożyczek w miejscu zamieszkania apelujących oskarżonych.

W przekonaniu Sądu Okręgowego, aby oskarżonym I. P. (1) i T. K. przypisać będący warunkiem sine qua non przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. kierunkowy zamiar pokrzywdzenia (...) S.A. należałoby w istocie zweryfikować hipotezę, że obie oskarżone miały świadomość, iż C. Ś. nie będzie w stanie terminowo spłacać rat pożyczek i że w przypadku braku spłaty rat przez C. Ś. nie będą one miały zamiaru bądź też możliwości spłacanie tych rat za nią.

Uzasadnienie zaskarżonego wyroku świadczy o tym, że wskazana wyżej hipoteza nie została do tej pory należycie zweryfikowana z uwagi na niewyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności sprawy, a w szczególności kwestii zamiaru i finansowych możliwości spłaty rat pożyczek przez obie apelujące oskarżone w momencie zaprzestania ich spłaty przez C. Ś.. Z tego też powodu zaskarżony wyrok w części dotyczącej oskarżonych I. P. (1) i T. K. należało uchylić i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Rejonowy zobowiązany będzie podjąć przynajmniej próbę uzyskania od oskarżonych możliwe szczegółowych informacji co do stanu ich świadomości na temat sytuacji materialnej C. Ś. w momencie zawierania umów pożyczki. Konieczne będzie również przesłuchanie w charakterze świadka samej C. Ś. na okoliczność, jakich informacji na temat swojej sytuacji materialnej i możliwości spłaty pożyczek udzieliła ona obu oskarżonym. Konieczne będzie w dalszej kolejności ustalenie przyczyn, dla których obie oskarżone nie spłaciły zaległych rat pożyczek z uwzględnieniem warunków, na jakich ta spłata miała być dokonana. Ocenie należy przy tym poddać ewentualną kwestię, czy w przypadku wezwania oskarżonych do jednorazowej spłaty całości należności postawienie obu oskarżonych w takiej sytuacji miało należyte podstawy prawne.